

Sygn. akt *I ACa 1441/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Jan Futro**

Sędziowie: **SSA Piotr Górecki (spr.)**

SSA Mikołaj Tomaszewski

Protokolant: **st.sekr. sąd. Kinga Kwiatkowska**

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. D., K. P. (1), A. P., R. P., K. P. (2), P. P.**

przeciwko **S. (...)**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 11 lipca 2017 r. sygn. akt I C 1831/14

1. **oddala apelację**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powodów:**

a. **A. P., R. P., K. P. (2) i P. P. po 4.050 zł,**

b. **K. P. (1) oraz B. D. po 8.100 zł**

tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Piotr Górecki SSA Jan Futro SSA Mikołaj Tomaszewski

Sygn. akt I ACa 1441/17

UZASADNIENIE

Powodowie B. D., K. P. (1), E. C. (1), A. P., R. P., K. P. (2) oraz P. P. wnieśli przeciwko pozwanemu S. (...) o zasądzenie na rzecz:

a) B. D. - 433.833,33 zł,

- b) K. P. (1) - 325.374,99 zł,
- c) E. C. (1) - 108.458,33 zł,
- d) A. P. - 108.458,33 zł,
- e) R. P. - 108.458,33 zł,
- f) K. P. (2) - 108.458,33 zł
- g) P. P. - 108.458,33 zł

oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że ich poprzednicy prawni E. i M. W. (1) byli właścicielami nieruchomości położonej w B., gmina W., zabudowanej budynkiem pałacowym, oznaczonej obecnie jako działki o numerach: (...), wchodzącej w skład dawnego (...). Nieruchomość ta przejęta została na rzecz Skarbu Państwa na podstawie dekretu PKWN z 1946 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Następnie, na podstawie decyzji z 16 maja 1990 r. Naczelnik Miasta i Gminy W. orzekł o sprzedaży na rzecz G. i H. J. własności budynku pałacowego, jednocześnie oddając grunty przedmiotowej nieruchomości w użytkowanie wieczyste (przekształcone później w prawo własności). Decyzją z dnia 12 lutego 2013 r. W. (...) stwierdził, że decyzja uwłaszczeniowa została wydana bez podstawy prawnej – nieruchomość nie podlegała działaniu dekretu. Fakt, że stanowiła ona już wówczas własność osób trzecich uniemożliwił jej zwrot powodom. Wobec tego powodowie domagają się odszkodowania w wysokości wartości bezprawnie przejętej nieruchomości.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany zakwestionował powództwo co do zasady i wysokości. Wskazał, że powodowie nie wykazali, z jakim zdarzeniem wiąże powstanie szkody w ich majątku, zwłaszcza nie udowodnili, iż własność nieruchomości utracili na skutek wadliwej decyzji z dnia 16 maja 1990 r. Według pozwanego brak jest związku przyczynowego pomiędzy decyzją z dnia 16 maja 1990 r. a utratą własności nieruchomości. Pozwany podniósł również zarzut wygaśnięcia roszczenia powodów na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o odpowiedzialności Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy państwowych z dniem 28 listopada 1957 r., a w przypadku uznania, iż termin ten z dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego uległ przekształceniu w termin przedawnienia – zarzut przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu:

- 1) zasądził od pozwanego na rzecz powódki B. D. kwotę 546.666,67 zł,
- 2) zasądził od pozwanego na rzecz powódki K. P. (1) kwotę 409.999,99 zł,
- 3) zasądził od pozwanego na rzecz powoda A. P. kwotę 136.666,67 zł,
- 4) zasądził od pozwanego na rzecz powoda R. P. kwotę 136.666,67 zł,
- 5) zasądził od pozwanego na rzecz powoda K. P. (2) kwotę 136.666,67 zł,
- 6) zasądził od pozwanego na rzecz powoda P. P. kwotę 136.666,67 zł,
- 7) w pozostałym zakresie powództwo oddalił,
- 8) kosztami postępowania obciążył pozwanego i z tego tytułu:

- zasądził od pozwanego na rzecz powódki B. D. kwotę 666,67 zł,
- zasądził od pozwanego na rzecz powódki K. P. (1) kwotę 16.935,67 zł,
- zasądził od pozwanego na rzecz powoda A. P. kwotę 6.089,67 zł,
- zasądził od pozwanego na rzecz powoda R. P. kwotę 6.089,67 zł,
- zasądził od pozwanego na rzecz powoda K. P. (2) kwotę 6.089,67 zł,
- zasądził od pozwanego na rzecz powoda P. P. kwotę 6.089,65 zł,
- zasądza od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 7302 zł kosztów zastępstwa procesowego,
- nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz S. (...) P.) kwotę 11.985,72 zł tytułem wydatków wyłożonych tymczasowo ze Skarbu Państwa (sygn. akt IC 1831/14).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

E. i M. W. (1) byli właścicielami nieruchomości położonej w B., gmina W., zabudowanej budynkiem pałacowym, oznaczonej obecnie jako działki o numerach (...), wchodzącej w skład dawnego (...). Nieruchomości zapisane były w księgach wieczystych B. D. R. Tom I karta 1 i B. D. R. Tom I karta 2 prowadzonych przez Sąd Rejonowy w S. (obecnie księga wieczysta nr (...)). Nieruchomość ta na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. nr, poz. 17) została przejęta w 1944 r. przez Skarb Państwa. Na wniosek W. (...) w P. z 27 listopada 1946 r. jako właściciel nieruchomości wpisany został Skarb Państwa. W zaświadczeniu stanowiącym podstawę dokonania wpisu stwierdzono, że nieruchomość podpadała pod art. 2 ust. 1 lit. b, c, d i e dekretu PKWN z 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej.

Decyzją Naczelnika Miasta i Gminy W. z 16 maja 1990 r. (G. (...) -20/90) dokonano sprzedaży na rzecz G. i H. J. prawa własności budynku pałacowego w B., położonego na działkach o numerach (...) jednocześnie oddając im w użytkowanie wieczyste na okres 99 lat działki zapisane w księdze wieczystej nr (...). Na podstawie ww. decyzji z 16 maja 1990 r., w dniu 15 czerwca 1990 r. została zawarta umowa realizująca powyższą decyzję. Na mocy decyzji z dnia 24 stycznia 1992 r., znak G.IV. (...) .K. (...) r., W. przekazał własność przedmiotowej nieruchomości na rzecz Gminy W..

Dnia 28 maja 1998 r. użytkowanie wieczyste gruntu położonego w B. składającego się z działek o numerach ewidencyjnych (...) zostało zbyte przez H. i G. J. na rzecz L. i B. O.. Natomiast w dniu 15 października 1998 r. L. i B. O. zbyli prawo użytkowania wieczystego gruntu wraz z prawem własności posadowionego na nim budynku pałacowego na rzecz J. i R. M.. Dnia 13 grudnia 1999 r. Burmistrz Miasta i Gminy W. wydał decyzję, w której przekształcił prawo użytkowania wieczystego przedmiotowych działek w prawo własności tychże działek. Aktualnymi właścicielami przedmiotowej nieruchomości położonej w B. są H. i J. M. (1) na zasadzie wspólności umownej

majątkowej małżeńskiej rozszerzonej oraz B. M. i R. M. na zasadzie wspólności umownej majątkowej małżeńskiej rozszerzonej.

E. W. zmarła dnia 14 stycznia 1947 r., a spadek po niej nabyli mąż M. W. (2) w 1/4 części i A. K., M. P. i G. F., każda z nich po 3/16 części, z wyłączeniem udziału spadkodawczyni w majątku wspólnym, który nabyły A. K., M. P., G. F. i S. J. w 1/4 części każda. M. W. (2) zmarł dnia 31 maja 1950 r., a spadek po nim nabyli A. K., M. P., G. F. i S. J., każda w 1/4 części. A. K. zmarła dnia 18 września 1950 r., jej spadkobiercami byli – co do majątku osobistego – M. K. w 1/4 części i P. K. w 3/4 części, a co do majątku wspólnego – M. K. w całości. M. K. zmarł dnia 10 lipca 1991 r., a spadek po nim nabyła J. K.. G. F. zmarła dnia 17 kwietnia 2004 r., a spadek po niej nabył R. F.. M. P. zmarła dnia 16 maja 1994 r., a jej spadkobiercami są B. D., E. C. (1), R. P., A. P., K. P. (2) i P. P., każde w 1/6 części. S. J. zmarła dnia 15 sierpnia 2000 r. a spadek po niej nabyli B. D., K. P. (1) po połowie.

Obecnie żyjącymi spadkobiercami E. i M. W. (2) są P. P., A. P., R. P., E. C. (2), K. P. (2) – każde z nich w 1/24 części, K. P. (1) w 3/24 części, B. D. w 4/24 części oraz R. F., P. K. i J. K. w łącznie w 12/24 części.

Wnioskiem z dnia 27 grudnia 1992 r. S. J. zwróciła się do W. (...) o zwrot majątku ziemskiego po E. i M. W. (1). W odpowiedzi poinformowano ją, że przejęcie nieruchomości nastąpiło zgodnie z prawem i że nie ma podstaw do jego zwrotu. Wnioskiem z dnia 20 maja 2009 r. powódka B. D. wystąpiła do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, W. (...), A. (...) oraz do W. (...) w W. o odszkodowanie lub zwrot przedmiotowej nieruchomości, a wnioskiem z dnia 10 listopada 2009 roku zwróciła się (w imieniu własnym i pozostałych powodów) do W. (...) o wydanie decyzji stwierdzającej, że przedmiotowa nieruchomość nie podlegała pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej. Decyzją z 12 lutego 2013 roku, (...) W. (...) uwzględnił wniosek powodów. Decyzją W. (...) z 27 marca 2014 roku w sprawie SN-III. (...)2.21.2013.10 stwierdzono, że decyzja Naczelnika Miasta i Gminy W. z dnia 16 maja 1990 roku, G.(...) o sprzedaży budynku pałacowego i oddaniu w użytkowanie wieczyste na okres 99 lat działek gruntu nr (...) położonych w B., gmina W. Kw nr (...) została wydana bez podstawy prawnej i jako taka jest nieważna. Obie wskazane decyzje są ostateczne.

Przedmiotowa nieruchomość stanowi zespół pałacowo-parkowy, położony w północno-wschodniej części wsi B.. Składa się z trzech działek. Działka (...) stanowi park dworski, w którym zachowany jest drzewostan reprezentowany przez typowe parkowe nasadzenia. Działka (...) jest niezabudowana i stanowi drogę dojazdową, natomiast działka (...) jest zabudowana zabytkowym budynkiem pałacowym. Pałac jest położony w centrum rozległego parku krajobrazowego. Jest budynkiem murowanym, dwukondygnacyjnym, podpiwniczonym, o horyzontalnie zakomponowanej bryle, założonej na rzucie wydłużonego prostokąta, w stylu neorenesansowym. Obiekt wzniesiono na początku lat osiemdziesiątych XIX w. Budynek zawiera elementy klasycystyczne, m.in. ryzality, aneksy, tarasy. Bryła obiektu jest bogato rozczłonkowana, piętrowa, z trzykondygnacyjną wieżą, górującą przy zachodniej elewacji. Obiekt zdobią okna wykuszowe, ceramiczne rzeźby i liczne detale. Dojazd do nieruchomości możliwy jest drogą asfaltową. Pałac wraz z parkiem został wpisany do rejestru zabytków dnia 11 kwietnia 1973 r. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy W. przyjętym uchwałą nr IV/20/84 Gminy Rady Narodowej we W. z dnia 19.12.1984 r. działki (...) oznaczone były jako tereny leśne.

Nieruchomość do wybuchu II wojny światowej pozostawała w rękach właścicieli B.. W czasie okupacji została przejęta przez administrację niemiecką. Po wojnie majątek rozparcelowano, a pałac przejął Państwowy Fundusz Ziemi. Bogate wyposażenie wewnątrz zostało zniszczone i rozgrabione. W części pomieszczeń do 1985 r. funkcjonowała szkoła, a w części mieszkali lokatorzy. W 1944 r. park był zadbane, utrzymany w dobrym stanie, znajdowały się w nim korty tenisowe. Parkowe alejki były dobrze utrzymane, regularnie przycinane, liście grabione. Park pełnił wyłącznie funkcję rekreacyjną i służył rodzinie M. W. (2). Pracownicy folwarku nie mieli do niego dostępu. Na terenie zespołu pałacowo - parkowego nie było żadnych budynków gospodarczych. Wjazd na jego teren znajdował się w oddaleniu od części folwarcznej, nie było tu żadnych budynków związanych z zarządem częścią folwarczną. W pałacu nie było również biura dla tego celu. Zespół pałacowo - parkowy był oddzielony od części folwarcznej drogami, otoczony bujną roślinnością, położony na oddzielnych działkach ewidencyjnych i pełnił wyłącznie funkcję rezydencji. Również pałac

był w dobrym stanie. Nie ucierpiał podczas II wojny światowej, nie był spalony ani opuszczony. Cechował się bogatą sztukaterią wewnątrz. Został splądrowany dopiero w lutym 1945 r.

Po II wojnie światowej park nie był pielęgnowany, lecz był przedmiotem doraźnego, bezplanowego zagospodarowania w postaci nasadzeń zadrzewieniowych różnych chaotycznie dobranych gatunków na trawnikach. Spowodowało to wyniszczenie populacji wiązów i zagroziło starodrzewowi świerkowemu. Park utracił dużo z dawnych wartości, w znacznej części bezpowrotnie. Ogólnie otoczenie pałacu na dzień 16.05.1990 r. było zdewastowane i zaniedbane. Układ parkowy był zachowany, jednak z dużymi stratami, w części nieodwracalnymi.

W roku 1990 konstrukcja pałacu nie odbiegała od tej obecnej. Obiekt był jednak zdewastowany, w stanie wymagającym kapitalnego remontu (nie wykonano takiego przynajmniej od 1945 r.) - zawilgocone piwnice, stropy i konstrukcja dachu w złym stanie, częściowo nieszczelne pokrycie dachowe. Dekoracje sztukatorskie i stolarskie drzwi, okien, schodów i boazerii były zachowane, ale częściowo zostały pokryte innymi materiałami, niestaranie i niezgodnie ze sztuką. Zniszczone zostały również tynki elewacji. Występował grzyb domowy. Na zmurszałych tynkach widoczne były duże wykwity solne. Brak było stolarki okiennej. W posadzce zarwane były pierwotne kanały napowietrzające i ogrzewające ciepłym powietrzem cały obiekt. Konieczny był montaż izolacji pionowych murów piwnic. Schody kuchenne były zarwane. W kilku pomieszczeniach zerwane były podłogi, a stropy uszkodzone. Liczne były nieoryginalne, późniejsze ściany działowe dzielące pierwotne, przestronne pomieszczenia.

Wartość rynkowa nieruchomości według cen aktualnych i stanu na dzień 13.09.1944 r. wynosi 3.280.000 zł, zaś według stanu na dzień 19.05.1990 r. - 950.000 zł. Wartość odtworzeniowa według cen aktualnych i stanu na dzień 13.09.1944 r. wynosi 5.895.000 zł, zaś według stanu na dzień 16.05.1990 r. wynosi 3.535.000 zł.

Sąd Okręgowy wskazał dalej – powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r. - że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. (III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75). W tej sytuacji zarzut pozwanego wygaśnięcia bądź przedawnienia roszczeń powodów uznać należało za niezasadny. Art. 160 k.p.a. przewidywał trzyletni termin przedawnienia liczony od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2 k.p.a., że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1. Skoro na gruncie niniejszej sprawy wydanie decyzji z 1990 z naruszeniem prawa stwierdzono decyzją z dnia 27 marca 2014 r., a powodowie wystąpili z powództwem w dniu 4 czerwca 2014 r. to należało uznać, że uczynili to przed upływem wskazanego trzyletniego terminu.

W konkluzji sąd I instancji stwierdził, że zdarzeniem, które spowodowało szkodę powoda było wydanie przez Naczelnika Miasta i Gminy W. decyzji z 16 maja 1990 roku o sprzedaży budynku pałacowego i oddaniu gruntów w użytkowanie wieczyste. Skoro zdarzeniem wywołującym szkodę była decyzja administracyjna, która następnie została uznana za nieważną, to powodowie mogą dochodzić od pozwanego roszczenia odszkodowawczego w oparciu o normę art. 160 k.p.a. W konsekwencji roszczenia powodów nie są przedawnione.

Sąd Okręgowy uznał, że właściwe będzie w niniejszej sprawie określenie wysokości odszkodowania w oparciu o stan nieruchomości z 1944 r. Przyjmując wartość nieruchomości na rok 1944 wynikającą z opinii biegłego G. S., przyjęć należało, że wartość przedmiotowej nieruchomości, według ówczesnego stanu i cen aktualnych wynosiła 3.280.000 zł. Na rzecz powodów podlegały zatem zasądzeniu kwoty odpowiadające ich udziałom w spadku po E. i M. W. (1).

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 podnosząc następujące zarzuty odwoławcze:

1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 361 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 363 §1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 i § 2 k.p.a. w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że pomiędzy wydaną w dniu 16 maja 1990 r. decyzją administracyjną Naczelnika Miasta i Gminy W. o sprzedaży nieruchomości objętej żądaniem pozwu a szkodą

powodów istnieje związek przyczynowy i że decyzja ta wyrządziła szkodę w majątku powodów szkodę w postaci utraty prawa własności nieruchomości;

2) naruszenia art. 363 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 160 § 1 i 2 k.p.a. polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu, na skutek uznania, iż powodom należy się odszkodowanie w wysokości wartości nieruchomości według jej stanu na dzień 13 września 1944 r. oraz cen aktualnych, przy jednoczesnym przyjęciu, iż źródłem szkody powodów jest wadliwa decyzja administracyjna wydania w dniu 16 maja 1990 r.;

3) naruszenie art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 160 § 1 i 2 k.p.a. polegające na niewłaściwym ich zastosowaniu, skutkiem którego naprawienie szkody powodów wykracza poza zakres roszczenia o odszkodowanie wynikającego z art. 160 § 1 k.p.a.;

4) naruszenie art. 363 § 2 k.c. polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu przez nie uwzględnienie stanu nieruchomości, istniejącego w dacie zdarzenia (16 maja 1990 r.), z którego powodowie wywodzą szkodę.

Powołując się na powyższe, autorka apelacji wniosła o:

1) zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa,

2) stosowną zmianę orzeczenia o kosztach postępowania, w tym o kosztach zastępstwa procesowego oraz

3) zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej, względnie o

4) uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, i 8 i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej.

Powodowie wniesli o oddalenie apelacji i zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd odwoławczy podzieliła ustalenia faktyczne sądu I instancji i tym samym przyjmuje za własne. Wypada zatem odnieść się do podniesionych zarzutów apelacyjnych.

Co do zarzutu naruszenia art. 361 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 i § 2 k.p.a. w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw.

Zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie. Nie ulega wątpliwości, że pomiędzy wydaną w dniu 16 maja 1990 r. decyzją administracyjną Naczelnika Miasta i Gminy W. o sprzedaży nieruchomości objętej żądaniem pozwu a szkodą powodów istnieje adekwatny związek przyczynowy. Decyzja ta wyrządziła szkodę, albowiem ostatecznie umożliwiła zawarcie umowy cywilnoprawnej o sprzedaży spornej nieruchomości, co nastąpiło aktem notarialnym w dniu 15 czerwca 1990 r. Ostatecznie więc nieruchomość ta została zbyta na rzecz innych osób, co pozbawiło spadkobierców pierwotnych właścicieli jakiejkolwiek możliwości odzyskania tego majątku. Tak więc pozwany jako zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność za normalne następstwa działania, z którego szkoda wynikła (art. 361 § 1 k.c.). Uregulowanie art. 363 § 2 k.c. przewiduje, że jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, to wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, czyli daty zamknięcia rozprawy. Wartość odszkodowania została przyjęta przez sąd I instancji w oparciu o wnioski opinii biegłego sądowego G. S. według wartości spornej nieruchomości na 28 sierpnia 2016 r. i trzeba uznać, że wartość ta została ustalona zgodnie z dyrektywą art. 363 § 2 k.c., tj. wg. cen aktualnych. Nie sposób też przyjąć, aby sąd I instancji naruszył uchylony już przepis z art. 160 k.p.a. (mający jednak zastosowanie w tej sprawie) w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw. Decyzją W. (...) z 27 marca 2014 r. w

sprawie SN-III. (...).2.21.2013.10 stwierdzono, że decyzja Naczelnika Miasta i Gminy W. z dnia 16 maja 1990 r. (G. (...)-20/90) o sprzedaży budynku pałacowego i oddaniu w użytkowanie wieczyste na okres 99 lat działek gruntu nr (...) położonych w B., gmina W. Kw nr (...) została wydana bez podstawy prawnej i jako taka jest nieważna. Podsumowując stwierdzić trzeba, że w świetle art. 5 ustawy nowelizującej k.c. za podstawę odpowiedzialności za szkody wyrządzone podjęciem przed dniem 1 września 2004 r. ostatecznych decyzji administracyjnych, których nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, stanowią przepisy art. 160 k.p.a. Zagadnienie to przesądził ostatecznie Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu z dnia 31 marca 2011 r. wskazując, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. (III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75).

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 363 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 160 § 1 i 2 k.p.a. polegający na ich niewłaściwym zastosowaniu, na skutek uznania, iż powodom należy się odszkodowanie w wysokości wartości nieruchomości według jej stanu na dzień 13 września 1944 r. oraz cen aktualnych, przy jednoczesnym przyjęciu, iż źródłem szkody powodów jest wadliwa decyzja administracyjna wydania w dniu 16 maja 1990 r. Sąd odwoławczy podziela zapatrywanie sądu I instancji, że w tej konkretnej sprawie wysokość odszkodowania powinna być szacowana według stanu na 13 września 1944 r. Przedmiotowa nieruchomość na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. nr, poz. 17) została przejęta w 1944 roku przez Skarb Państwa. Na wniosek W. (...)w P. z 27 listopada 1946 r. jako właściciel nieruchomości wpisany został Skarb Państwa. W zaświadczeniu stanowiącym podstawę dokonania wpisu stwierdzono, że nieruchomość podpadała pod działanie art. 2 ust. 1 lit. b, c, d i e dekretu PKWN z 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej. Oznaczało to, że zaświadczenie W. (...) miało jedynie charakter deklaratoryjny i samo przez się nie spowodowało utraty własności. Niemniej jednak wypada zauważyć, że wydanie decyzji z 16 maja 1990 r. o sprzedaży nieruchomości i późniejsza sprzedaż, nie byłaby możliwa, gdyby nieruchomość ta nie została przejęta na podstawie dekretu PKWN i to w sposób bezprawny. Bezprawność przejęcia stwierdził W. (...) decyzją z dnia 12 lutego 2013 r. (k. 659). W sytuacji, gdy źródłem szkody było bezprawne przejęcie nieruchomości parkowo-pałacowej poprzedników prawnych powodów, dopuszczenie do znaczącego zniszczenia tej nieruchomości, a następnie jej sprzedaży w 1990 r., dla ustalenia odszkodowania za szkodę w przypadku, gdy nieruchomość nie może być już zwrócona z uwagi na nieodwracalne skutki decyzji, miarodajny dla ustalenia odszkodowania jest stan z daty przejęcia nieruchomości przez Skarb Państwa. Dodać wypada, że zespół parkowo-pałacowy był w dobrym stanie, bowiem nie ucierpiał podczas II wojny światowej. Szkody powstały dopiero po przejęciu całej nieruchomości przez Skarb Państwa. Powodowie mieli więc roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa o odszkodowanie za zmniejszenie wartości nieruchomości. Należy zwrócić uwagę i na to, że art. 160 § 1 k.p.a. ogranicza odpowiedzialność zobowiązanego do szkody rzeczywistej polegającej na tym, że utracie własności nieruchomości i w konsekwencji niemożności korzystać z niej. Gdyby natomiast zmiany w obrębie nieruchomości nie były pozytywne i powodowały obniżenie wartości nieruchomości, przyjęcie stanu nieruchomości na dzień ustalenia odszkodowania na chwilę późniejszą, byłoby krzywdzące dla powodów jako poszkodowanych. Kwestie tę zaakcentował nie bez racji sąd I instancji.

Biorąc pod uwagę powyższą argumentację przyjęć należało, że nie był również zasadny zarzut naruszenia art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 160 § 1 i 2 k.p.a. polegający na niewłaściwym ich zastosowaniu, skutkiem którego naprawienie szkody powodów wykracza poza zakres roszczenia o odszkodowanie wynikającego z art. 160 § 1 k.p.a.

Podobnie bezzasadny okazał się zarzut naruszenia art. 363 § 2 k.c. polegający na niewłaściwym zastosowaniu przez nie uwzględnienie stanu nieruchomości, istniejącego w dacie zdarzenia (16 maja 1990 r.), z którego powodowie wywodzą szkodę. Problematyka ta została omówiona wyżej.

Marginalnie tylko można dodać, że gdyby przyjęć odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego w związku z przejęciem z mocy prawa nieruchomości E. i M. W. (2) w oparciu o dekret PKWN, to podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej stanowiłby przepis z art. 417 k.c. W takim przypadku, roszczenie powodów także by się nie przedawniły. Zaszłości historyczne sprawiły, że skuteczne dochodzenie roszczeń możliwe jest dopiero od 1990 r. Dochodzenie roszczeń uzależnione jest od wydania tzw. decyzji nadzorczej, która stwierdza sprzeczność z prawem

decyzji wyrządzającej szkodę. Decyzją taką jest decyzja W. (...) z dnia 12 lutego 2013 r. stwierdzająca, że przedmiotowa nieruchomość została w sposób bezprawny przejęta na podstawie dekretu PKWN. Pozew w niniejszej sprawie wpłynął do sądu w połowie 2014 r., a zatem roszczenia nie zostały przedawnione.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania prawne, sąd odwoławczy apelację oddalił ja oddala apelację

W pkt 2 wyroku sąd drugiej instancji orzekł o kosztach postępowania i zasądził od pozwanego na rzecz powodów:

a) A. P., R. P., K. P. (2) i P. P. po 4.050 zł oraz

b. K. P. (1) oraz B. D. po 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym bezzasadną (art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 6 i 7 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Piotr Górecki Jan Futro Mikołaj Tomaszewski

--	--	--